

УДК 342

DOI <https://doi.org/10.32782/pdu.2023.3.5>**М. С. Булкат**

доктор юридичних наук, доцент,
завідувач сектору претензійно-позовної роботи
департаменту аналітичної та правової роботи Верховного Суду,
доцент кафедри цивільного, господарського, адміністративного права
та правоохоронної діяльності Інституту права та суспільних відносин
Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»
<https://orcid.org/0009-0007-4647-8199>

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКОВИХ ПОЛОЖЕНЬ ЩОДО ПУБЛІЧНОЇ, ДЕРЖАВНОЇ, СЛУЖБИ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

У статті окреслено актуальні тенденції розвитку вітчизняних наукових положень щодо публічної, державної, служби в органах місцевого самоврядування. Вказано, що на вістрі обговорення між фахівцями різних галузей українського права залишається правовий статус публічної служби та її видів. У контексті розвитку цих положень зберігається тенденція дослідження категорії «публічність». У вітчизняній доктрині до кінця не встановлена відмінність між термінами «служба», «публічна служба», «державна служба», «служба в органах місцевого самоврядування», що породжує суперечності в їх розумінні. Зберігається тенденція до пов'язання їх співвідношення. Натепер мейнстрім розуміння співвідношення публічної та державної, служби в органах місцевого самоврядування більш-менш усталено визначають як ціле та складові. Актуальним напрямом вивчення питань співвідношення публічної, державної, служби в органах місцевого самоврядування є дослідження міжнародного досвіду. Окремим напрямом досліджень є державна служба. Питання формування, діяльності та розвитку державної служби досліджувалися спочатку в межах спеціальності «організація і управління в державних установах», а також інших споріднених спеціальностях. Натепер вектор розвитку доктрини змінено кардинально. Існує велика кількість наукових шкіл, які предметно вивчають відповідні питання. Ці роботи є рушійною силою розвитку державної служби на практиці, активно імплементуються у вітчизняне законодавство. Служба в органах місцевого самоврядування є вагомим напрямом досліджень у вітчизняній доктрині. Актуальним залишається дослідження функцій органів місцевого самоврядування. На вістрі обговорення залишаються питання практичної діяльності органів місцевого самоврядування, їх взаємодії з громадянами. Окремий блок питань пов'язаний з європейською інтеграцією. Центральним напрямом є подальший розвиток муніципального права. Продовжують тримати актуальність напрями з модернізації профільного законодавства. Значну кількість досліджень попереднього десятиріччя було присвячено підготовці, прийняттю та обговоренню положень Закону України «Про державну службу». Натепер прийнято Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування». Не втратив актуальності напрям щодо пошуку оптимального балансу в забезпеченні прав і свобод людини та скорочення апарату публічних службовців, зокрема впровадженням засобів та форм цифровізації. Актуальним вектором наукового осмислення залишається співвідношення публічної служби та українського громадянства. Не втрачають актуальності наукові пошуки щодо законодавчої підтримки професійної мотивації та вдосконалення. На вістрі обговорення продовжують перебувати питання про відповідальність у сфері публічної служби. Новою підгалуззю адміністративного права пропонують виокремити службове право.

Ключові слова: адміністративне право, публічна служба, державна служба, служба в органах місцевого самоврядування, тенденції розвитку.

Постановка проблеми. Правовий статус публічної, державної, служби в органах місцевого самоврядування залишається на вістрі обговорення між фахівцями різних галузей українського права.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Відомими є роботи визначних теоретиків права та держави, наприклад О. Петришина [див., наприклад, 41]. Науковці ще з початку 2000 х рр. вказали, що частина 2 статті 19 Конституції України є основою закріплення на конституційному рівні найважливішого принципу адміністративного права – законності управлінської діяльності, який своєю чергою за теорією адміністративного права поділяється на принципи переваги закону та обмеження законом [43, с. 132].

Основні теоретичні та практичні засади натепер подані у формі навчального матеріалу з метою їх використання у навчальному процесі. У вищих школах викладаються навчальні дисципліни «Державна служба», «Державне управління», «Публічне управління», «Публічне адміністрування», «Місьцеве самоврядування», «Муніципальне право», «Службове право» спеціальностей «Право», «Публічне управління та адміністрування» [32, с. 3]. Активно працюють над вивченням питань публічної служби у межах спеціальності «Менеджмент» [див., наприклад, 27].

Мета статті – окреслення актуальних тенденцій розвитку вітчизняних наукових положень щодо публічної, державної, служби в органах місцевого самоврядування.

Виклад основного матеріалу. У контексті розвитку положень про публічну, державну, службу в органах місцевого самоврядування зберігається тенденція дослідження категорії «публічність» [див., наприклад, 15; 16]. Ю. Габермас, свого часу, розмежовуючи поняття публічності й публічної сфери, зазначив, що публічна сфера має бути простим, доступним для громадян «місьцем», в якому формується громадська думка [54, с. 359]. Х. Арндт ототожнила публічне з соціальним середовищем, у якому може відбуватися відкрита взаємодія. Дослідниця зазначила: «говорячи й діючи, люди активно відрізняють себе один від одного... вони – модуси, у яких розкриває себе людяність»

[52]. Таку публічну унікальність Х. Арндт пов'язала з відповідальністю та правом.

Л. Васильєва запропонувала розглядати сучасну публічність як семіозис права та процесу, у якому реальність функціонує як система знаків: правові норми, суб'єкт права, правова поведінка, правова реальність, де правові норми вказують на щось (із середовища правової реальності) для когось (соціального суб'єкта), який, інтерпретуючи отриману інформацію, діє, посиляючись на формі правової поведінки й етики [15, с. 17].

У доктрині адміністративного права існує достатня кількість визначень публічної служби. За твердженням В. Авер'янова, публічна служба є похідною від поняття публічна адміністрація, ключовими елементами якої виступають органи виконавчої влади та виконавчі органи місцевого самоврядування [1]. В. Журавський та В. Серьогін розглянули її як службу в органах державної влади та органах місцевого самоврядування, спрямовану на вирішення суспільних справ [21]. О. Петренко визначила два підходи до формулювання поняття публічна служба: в апараті центральних і місцевих органів виконавчої влади, в апараті органів прокуратури, діяльність неатестованих працівників апарату органів внутрішніх справ та військових формувань; діяльність з надання публічних послуг населенню в публічних корпораціях, місцевих органах влади [40, с. 16].

Однак, науковці вказують, що у вітчизняній доктрині до кінця не встановлена відмінність між термінами «служба», «публічна служба», «державна служба», «служба в органах місцевого самоврядування», що породжує суперечності у їх розумінні [48]. Зберігається тенденція до пов'язання їх співвідношення [51, с. 6]. Станом на зараз мейнстрім співвідношення публічної та державної, служби в органах місцевого самоврядування більш-менш усталено визначають як ціле та складові.

Актуальним напрямом вивчення питань співвідношення публічної, державної, служби в органах місцевого самоврядування є дослідження міжнародного досвіду [див., наприклад, 9; 13; 31; 42; 50].

Не втрачає актуальності дослідження державної служби. Її розглянуто у фун-

даментальних працях В. Авер'янова, С. Дубенко, О. Оболенського, В. Лугового, Н. Нижник та науковців, що спрямовують творчі пошуки в межах наукової спеціальності державне управління.

Синтезовані положення щодо історіографії доктрини державної служби запропонував С. Серьогін. Він вказав, що тривалий час її ототожнювали з особою правителя та його оточенням. У новітні часи державну службу трактували як бюрократію – інструмент, за допомогою якого в конкретних соціальних умовах проводиться воля держави, що представлено в теорії М. Вебера. Характеризуючи роль інституту державної служби для демократичної держави, він вказав: «Демократія повністю виключає управління за допомогою феодалської, родової, патриціанської чи будь-якої іншої почесної чи спадкової знаті і використовує з цією метою службовців, які призначаються на державні посади... ці службовці приймають рішення стосовно всіляких повсякденних потреб і скарг» [44, с. 60].

С. Серьогін вказав, що наукова увага до проблематики державної служби далася взнаки наприкінці 80-х і до кінця 90-х рр. ХХ ст. Вона характерна для адміністративно-правових досліджень у багатьох країнах. Кінець ХХ ст. ознаменувався своєрідною хвилею адміністративних реформ, яка пройшла у Європі та країнах Північної та Південної Америки. Значною мірою подібна актуальність дослідження проблем організації та функціонування державної служби була зумовлена кризою ідеї «держави загального добробуту», швидкими темпами зростання публічного сектору, інтернаціоналізацією і глобалізацією, становленням постіндустріального суспільства, зниженням рівня довіри до інституту державної служби та державної бюрократії та ін. [44, с. 59].

Дослідження інституту державної служби у вітчизняній доктрині є порівняно новою сферою. Така ситуація зумовлена контекстом розвитку адміністративного права в період радянської окупації, за якої державне управління здійснювалось відповідно до потреб партійного керівництва, особливо не розвивалось. Не розвивалась і наука адміністративного права, як демократичної, правової галузі [44, с. 60]. З 1997 р.

питання формування, діяльності та розвитку державної служби досліджувалася спочатку в межах спеціальності «організація і управління в державних установах», а також інших споріднених спеціальностях [45]. Натепер вектор розвитку доктрини змінено кардинально. Існує велика кількість наукових шкіл, які предметно вивчають відповідні питання. Їх роботи є рушійною силою розвитку державної служби на практиці, активно імплементуються у вітчизняне законодавство.

Попри посиленій інтерес сучасних науковців до проблематики державної служби, дискусія у вітчизняній доктрині щодо її інтерпретації триває. Існують різні концепції державної служби, відмінні методологічні підходи до визначення її сутності та змісту. Визначення поняття державної служби і питань її теоретичного та практичного аналізу, посідають одне з центральних місць у науці адміністративного права. Це цілком зрозуміло, оскільки державна служба фактично представляє державу, остання оцінюється значною мірою саме через інститут державної служби [44, с. 60].

За визначенням С. Дубенко, державна служба – це механізм здійснення завдань і функцій держави [20, с. 133]. О. Оболенський визначив державну службу як один із основних видів діяльності держави, пов'язаної з правовим регулюванням усіх аспектів роботи державних службовців та формуванням кадрового потенціалу управління державою [37, с. 61]. М. Іншин державну службу дефініціював як особливий вид професійної діяльності і форму реалізації конституційного права на працю [26, с. 7]. Т. Пахомова державну службу дослідила в контексті системного об'єкта, складовими якого виступають: державні органи, на які покладено повноваження щодо виконання завдань та функцій держави; процеси та процедури, що пов'язані з функціонуванням та розвитком державної служби в цілому та її елементів – державних службовців, та їх нормативно-правовою регламентацією; державні службовці, які безпосередньо виконують завдання та функції держави [39, с. 9].

Характерною рисою сучасних досліджень державної служби є «змістовне»

розширення її поняття. Тобто державна служба розглядається не лише як певний організаційно-правовий інститут, але і як складний соціальний і управлінський інститут суспільства, що виконує основоположну функцію державного регулювання, зміст якої, за визначенням Н. Грінівцевої, полягає в тому, що державна служба забезпечує прогресивну участь найбільш здібних управлінців, кращих громадян суспільства у вирішенні тих завдань, які стоять перед суспільним розвитком і виражаються у функціях держави [18].

Подальший поступ наукових положень про державну службу є науково-методичною основою її майбутнього практичного розвитку. Як вказують науковці, вона має стати запорукою входження українського суспільства у світове співтовариство, побудови своєї ідентичності як повноправної європейської держави [44].

Служба в органах місцевого самоврядування є окремим напрямом досліджень у вітчизняній доктрині [див., наприклад, 8]. Його основою є положення про Конституційно-правовий статус територіальної громади в Україні [5]. Засади формування та організації діяльності органів місцевого самоврядування визначаються Конституцією України, Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» [23].

Характеристика органів місцевого самоврядування була предметом досліджень В. Авер'янова, Ю. Битяка, О. Батанова, С. Болдирева, В. Борденюка, В. Куйбіди та ін. Від особливостей предмету відання органи місцевого самоврядування поділяють на: 1) органи загальної компетенції; 2) органи спеціальної компетенції [2].

Актуальним залишається дослідження функцій органів місцевого самоврядування. В. Борденюк свого часу виокремив три основні функції органів місцевого самоврядування: 1) підтримка демократії; 2) забезпечення права громадян на участь в управлінні державними справами на місцевому рівні; 3) надання послуг місцевому населенню [14, с. 69]. В. Погорілко, О. Фрицький та М. Баймуратов до загальних функцій органів місцевого самоврядування віднесли: політичну, представницьку, нормотворчу, фінансово-бюджетну, контрольну, мате-

ріально-технічну [34, с. 174]. О. Батанов визначив їх як «основні напрямки і види муніципальної діяльності, пов'язані з реалізацією права громадян на участь у місцевому самоврядуванні, що виражають волю й інтереси місцевих жителів і забезпечують здійснення ними взаємовідносин з державою, її органами, органами місцевого самоврядування в межах Конституції і законів України» [7, с. 24]. І. Дробуш запропонувала поняття функцій представницьких органів місцевого самоврядування в Україні: «основні, тобто найбільш загальні і постійні напрями і види муніципальної діяльності, які виражають волю та інтереси відповідних територіальних громад та забезпечують вирішення питань місцевого значення при оптимальному поєднанні інтересів певної території з інтересами загальнодержавними» [19, с. 5]. В. Чушенко і В. Куйбіда назвали такі функції органів місцевого самоврядування: забезпечення оптимального соціально-економічного та культурного розвитку відповідних територіальних громад; забезпечення реальної участі жителів територіальних громад у вирішенні суспільних та державних справ; формування і остаточне вираження волі та інтересів територіальної громади; контрольну функцію [30, с. 189–190]. Особливий науковий інтерес функції органів місцевого самоврядування натеper становлять у контексті децентралізації [див., наприклад, 33].

Актуальними залишаються питання практичної діяльності органів місцевого самоврядування, їх взаємодії з громадянами [див., наприклад, 25]. Окремий блок питань пов'язаний з європейською інтеграцією, його вивчають і у сфері політології [див., наприклад, 17]. Центральним напрямом є подальший розвиток муніципального права [див., наприклад, 6; 34].

20 липня 2023 р. офіційно опубліковано Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування». Національне агентство з питань державної служби [35] поінформувало, що набрання чинності Законом передбачено через шість місяців з дня його опублікування, але не раніше ніж через шість місяців з дня припинення або скасування воєнного стану в Україні [38].

Службу в органах місцевого самоврядування визначено вітчизняним законодавцем як професійну, на постійній основі діяльність громадян України, які займають посади в органах місцевого самоврядування, що спрямована на реалізацію територіальною громадою свого права на місцеве самоврядування та окремих повноважень органів виконавчої влади, наданих законом [24].

В українському адміністративному праві продовжують тримати актуальність напрями з модернізації профільного законодавства. Його розвиток у сфері публічної служби є важливою складовою адміністративної реформи в Україні, концепції реформування адміністративного права та адміністративного законодавства [10, с. 21].

У 2015 р. міжнародні експерти представили результати порівняльного аналізу у більш як 20 країнах світу. Наприклад, Естонія (кількість населення 1,3 млн) – на 1 чиновника припало 50 громадян (загальна кількість чиновників 26000); Китай (кількість населення 1340 млн) – на 1 чиновника – 19 громадян (загальна кількість чиновників 70 млн); Латвія (кількість населення 2,3 млн) – на 1 чиновника припало 26 громадян (загальна кількість чиновників 88300); Литва (кількість населення 3,3 млн) – на 1 чиновника – 165 громадян (загальна кількість чиновників 20000); Німеччина (кількість населення 83,2 млн) – на 1 чиновника – 163 громадянина (загальна кількість чиновників 507520); США (кількість населення 309 млн) – на 1 чиновника – 147 громадян (загальна кількість чиновників 2101200); Україна (кількість населення 46 млн) – на 1 чиновника – 170 громадян (загальна кількість чиновників 283400); Франція (кількість населення 61 млн) – на 1 чиновника – 190 громадян (загальна кількість чиновників 320000) [46]. У менших за територією і населенням країнах (Латвія, Естонія) припало, відповідно, 26 і 50 громадян на 1 чиновника, а в Литві – 165.

Утримання чиновників – це, безумовно, прес на платників податків, особливо в період війни. Наразі кількість посад державної служби за штатним розписом складає 206 206, що менше на 1640, порівняно з першим кварталом 2023 р. Фактична

кількість працюючих державних службовців 163 553, що на 2700 менше за вказаний період. Кількість вакантних посад на державній службі сягає 36 241 і це на 810 більше за попередній період [3]. З огляду на це не втратив актуальності у вітчизняній доктрині напрям щодо пошуку оптимального балансу в забезпеченні прав і свобод людини та скорочення апарату публічних службовців, зокрема впровадженням засобів та форм цифровізації.

Актуальним вектором наукового осмислення залишається співвідношення публічної служби та українського громадянства. На початках формування законодавства про державну службу, науковці стверджували, що Конституція України ставить тільки одну вимогу до особи, яка претендує на посаду державного службовця – наявність громадянства України [11, с. 33]. Натепер гостро обговорюється доцільність та межі діяльності осіб з іноземним громадянством на публічній службі.

Значну кількість досліджень попереднього десятиріччя було присвячено підготовці, прийняттю та обговоренню положень Закону України «Про державну службу» [22]. Ю. Битяк свого часу вказав, що законодавче регулювання державно-службових правовідносин повинно бути спрямоване на забезпечення роботи апарату всіх державних органів, відповідно до їхніх завдань [10, с. 23].

Не втрачають актуальності наукові пошуки щодо законодавчої підтримки сфери професійної мотивації та вдосконалення. Так, ще на початку 2000-х рр. науковці звертали увагу, що здійснення управлінської діяльності на рівні, що відповідає спрямуванню демократичних і ринкових перетворень в Україні, можливе лише за наявності достатніх правових знань [36, с. 123]. Різноманітними аспектами проблеми мотивації та стимулювання персоналу займалися чимало зарубіжних дослідників. Так, Ф. Тейлор організував власну справу з управлінського консультування, першу в історії менеджменту. А в 1911 р. – Товариство сприяння науковому менеджменту [58]. Ф. Гілбрет вважається одним із основоположників сучасної науки про організацію праці і управління [53]. Ф. Герцберг у 50–60-х рр. XX ст. дослідив фактори, які

справляють мотиваційний і демотиваційний вплив на поведінку людини, породжують її задоволення чи невдоволення [55; 56; 57].

Дослідження професіоналізації кадрів крізь структуру їхньої професійної мобільності у вітчизняній доктрині здійснено С. Хаджирадевою [див., наприклад, 49]. Це дозволило системно розглянути фактори формування та розвитку професійної мотивації персоналу. Науковець свого часу слушно відмітила, що у більшості європейських країн визначення професійних кваліфікацій здійснюють незалежні Асесмент-центри. Метод асесмент-центру виник на в роки Другої світової війни. У Великій Британії його використовували для набору молодших офіцерів, а в США – для підбору розвідників. У більшості країн Європи такі центри створюються на базі професійних асоціацій, які, як правило, є неприбутковими організаціями. Асесмент-центр – це один з методів комплексної оцінки персоналу, заснований на використанні взаємодоповнюючих методик, орієнтований на оцінку реальних якостей співробітників, їхніх психологічних і професійних особливостей, відповідності вимогам посадових позицій, а також виявлення потенційних можливостей фахівців. На сьогодні асесмент-центр є валідним методом оцінки компетенцій співробітників. Надійніше – тільки тривалі спостереження за людиною в реальній роботі [46]. Українські асесмент-центри натеper обслуговують здебільшого ІТ-сферу і бізнес.

На вістрі обговорення продовжують перебувати питання про відповідальність у сфері публічної служби. Як відмічають науковці, удосконалення чинного законодавства з питань відповідальності має бути одним із основних завдань адміністративно-правових досліджень та першочергових завдань законодавця [див., наприклад, 4; 29; 47]. Генерація науковців після відновлення незалежності України чітко визначила: «Ненадійний контроль за діяльністю державних службовців, невідпрацьований механізм адміністративної, матеріальної і навіть дисциплінарної відповідальності – це фактори, що провокують корупцію в державній службі та в інших сферах суспільного життя нашої держави» [47, с. 112].

Серед практичних питань у сфері відповідальності на публічній службі науковці називають положення щодо дисциплінарної відповідальності, зокрема стосовно реалізації дисциплінарного провадження та реалізації повноважень дисциплінарної комісії [29, с. 82]. Науковці вказують, що важливого практичного значення набуло забезпечення доктринального супроводу намічених реформ [28].

Новою підгалуззю адміністративного права пропонують виокремити службове право. Прихильники цього підходу акцентують увагу на розвитку в Україні науки про право державної служби (службове право). Її предметом є характеристики державної служби як виду публічної служби, і як, водночас, складного правового явища, яке становлять адміністративна, спеціалізована, мілітаризована види служби [12]. Чи може воно охоплювати усі види публічної служби, чи лише державну – наразі ведеться обговорення.

Висновки. Правовий статус публічної, державної, служби в органах місцевого самоврядування залишається на вістрі обговорення між фахівцями різних галузей українського права. У контексті розвитку цих положень зберігається тенденція дослідження категорії «публічність». У вітчизняній доктрині до кінця не встановлена відмінність між термінами «служба», «публічна служба», «державна служба», «служба в органах місцевого самоврядування», що породжує суперечності в їх розумінні. Зберігається тенденція до пов'язання їх співвідношення. Натеper мейнстрім розуміння співвідношення публічної та державної, служби в органах місцевого самоврядування більш-менш усталено визначають як ціле та складові. Актуальним напрямом вивчення питань співвідношення публічної, державної, служби в органах місцевого самоврядування є дослідження міжнародного досвіду. Окремим напрямом досліджень є державна служба. Питання формування, діяльності та розвитку державної служби досліджувалися спочатку в межах спеціальності «організація і управління в державних установах», а також інших споріднених спеціальностях. Натеper вектор розвитку доктрини змінено кардинально. Існує велика кількість наукових шкіл, які

предметно вивчають відповідні питання. Ці роботи є рушійною силою розвитку державної служби на практиці, активно імплементуються у вітчизняне законодавство. Служба в органах місцевого самоврядування є вагомим напрямом досліджень у вітчизняній доктрині. Актуальним залишається дослідження функцій органів місцевого самоврядування. На вістрі обговорення залишаються питання практичної діяльності органів місцевого самоврядування, їх взаємодії з громадянами. Окремий блок питань пов'язаний з європейською інтеграцією. Центральним напрямом є подальший розвиток муніципального права. Продовжують тримати актуальність напрями з модернізації профільного законодавства. Значну кількість досліджень попереднього десятиріччя було присвячено підготовці, прийняттю та обговоренню положень Закону України «Про державну службу». Натепер прийнято Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування». Не втратив актуальності напрям щодо пошуку оптимального балансу в забезпеченні прав і свобод людини та скорочення апарату публічних службовців, зокрема впровадженням засобів та форм цифровізації. Актуальним вектором наукового осмислення залишається співвідношення публічної служби та українського громадянства. Не втрачають актуальності наукові пошуки щодо законодавчої підтримки професійної мотивації та вдосконалення. На вістрі обговорення продовжують перебувати питання про відповідальність у сфері публічної служби. Новою підгалуззю адміністративного права пропонують виокремити службове право.

Список використаної літератури:

1. Авер'янов В. Б. Актуальні завдання створення нового законодавства про державну службу в Україні. *Юрид. журн.* 2005. № 8. URL: <http://justinian.com.ua/article.php?id=18> (дата звернення: 23.06.2023).
2. Алтуніна О. М. Сутність та види функцій органів місцевого самоврядування. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/34b75173-1718-404a-aeb0-0769db81ba99/content> (дата звернення: 27.05.2023).
3. Алюшина Н. Державних службовців в Україні стало менше на 2700 осіб. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/nataliia-aliushyna-derzhavnykh-sluzhbovtiv-v-ukrainy-stalo-menshe-na-2700-osib#:~:text=«Наразі%20кількість%20посад%20державної%20служби,2700%20менше%20за%20вказаний%20період> (дата звернення: 26.06.2023).
4. Армаш Н. О. Особливості відповідальності керівників органів виконавчої влади. *Актуальні проблеми держави і права.* № 19. 2003. С. 175–177.
5. Батанов О. В. Конституційно-правовий статус територіальної громади в Україні : монографія / за заг. ред. В. Ф. Погорілка. К. : Концерн «Видавничий дім «Ін Юре». 2003. 512 с.
6. Батанов О. В. Муніципальне право України : підручник. Х. : Одісей. 2008. 528 с.
7. Батанов О. В. Функції територіальних громад як специфічних суб'єктів конституційного права. *Право України.* 1998. № 8. С. 21–24.
8. Бедний О. І. Організаційно-правові основи служби в органах місцевого самоврядування в Україні : дис. ... канд. юрид. наук: спец.12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право ; міжнародне приватне право». Одеса. 2003. 19 с.
9. Берлач Н. А., Кобець М. А. Особливості публічного адміністрування Німеччини: досвід для України. *Наука і правоохорона.* 2018. вип. 4(42). С. 17–25.
10. Битяк Ю. П. Правові засади та напрями розвитку кадрової політики в Україні. *Актуальні проблеми держави і права.* № 19. 2003. С. 21–23.
11. Біла Л. Р. Право на державну службу та механізм його реалізації. *Актуальні проблеми держави і права.* № 19. 2003. С. 33–37.
12. Біла-Тіунова Л. Р. Державна служба України. Загальна частина : навчальний посібник. 2020. 511 с.
13. Болотіна Є. В., Нікітенко А. В. Сучасні західні концепції управління і моделі публічного адміністрування. *Економічний вісник Донбасу.* 2017. № 1(47). С. 96–100.
14. Борденюк В. Муніципальна реформа: що, як і задля чого. *Віче.* 1998. № 7. С. 63–79.
15. Васильєва Л. А. Публічність як затребувана правова матриця громадянського суспільства. Адміністративне право та процес: актуальні проблеми та шляхи вирішення: тези доп. учасників наук.-практ. семін.(Харків, 21 лют. 2020 р.); Наук.-дослід. ін-т публ. політики і соц. наук. Харків: НДІ ППСН. 2020. 104 с.

16. Волковинська В. О. «Відкритість» у соціальному просторі: щодо проблеми окреслення феноменів «публічність» і «приватність»: результати досліджень, проведених за грантом Президента України за конкурсним проектом Державного фонду фундаментальних досліджень. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2016. № 14. С. 19–22.
17. Гладій В. І. Місцеве самоврядування як ресурс політики євроінтеграції : дис. ... канд. політ. наук. Івано-Франківськ. 2015. 238 с.
18. Грінівецька Н. М. Державна служба як соціальний інститут: проблеми концептуального аналізу. К. : ФАДА. ЛТД, 1999. 31 с.
19. Дробуш І. В. Функції представницьких органів місцевого самоврядування в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.02 «Конституційне право». Ін-т держави і права імені В. М. Корецького НАН України. Київ. 2002. 14 с.
20. Дубенко С. Д. Кадрове забезпечення державного управління в Україні / Державне управління в Україні: наукові, правові, кадрові та організаційні засади : навч. посіб. / за заг. ред. Н. Р. Нижник, В. М. Олуйка. Львів : Вид-во Нац. ун-ту «Львів політехніка». 2002. 352 с.
21. Журавський В. С. Державне будівництво та місцеве самоврядування в Україні : підруч. для студ. ВНЗ / В. С. Журавський, В. О. Серьогін, О. Н. Ярмиш. К. : Видавн. дім «Ін Юре». 2004. 672 с.
22. Закон України «Про державну службу». *Відомості Верховної Ради*. 2016. № 4. С. 43. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text> (дата звернення: 26.05.2023).
23. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text> (дата звернення: 23.06.2023).
24. Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#Text> (дата звернення: 28.06.2023).
25. Зеленіна С. М. Правові питання удосконалення порядку розгляду звернень громадян в органах місцевого самоврядування. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2013/5_2013/17.pdf (дата звернення: 27.08.2023).
26. Іншин М. І. Проблеми правового регулювання праці державних службовців України : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : спец. 12.00.05 «Трудове право; право соціального забезпечення». Одеса : Одес. нац. юрид. акад. 2005. 36 с.
27. Карпенко О. А. Сучасний менеджмент та його завдання. *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Соціально-економічний потенціал України та країн Європи: правове регулювання, проблеми і тенденції розвитку»*. К. : Університет «Україна». С. 162–164.
28. Коваленко В. Л. Сучасні проблеми правового регулювання державної служби. *Актуальні проблеми держави і права*. № 19. 2003. С. 261–263.
29. Корнута Л. М. Щодо питання удосконалення законодавства про державну службу в частині дисциплінарної відповідальності. *Сучасні проблеми адміністративного права та процесу* : тези доп. учасників Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 30 черв. 2017 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, каф. адмін. права і процесу ф-ту № 3. Харків, 2017. 295 с.
30. Куйбіда В. Система місцевого самоврядування в Україні / В. Куйбіда, В. Чушенко. *Вісник УАДУ*. 1998. № 2. С. 186–194.
31. Кухарева Г. Розвиток публічного управління Франції: досвід для України. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2017. вип. 4(35). С. 13–20.
32. Малиновський В. Я. Публічна служба в Україні : підручник. Київ : Видавничий дім «Кондор». 2018. 312 с.
33. Місцеве самоврядування в умовах децентралізації повноважень : навч. посіб. А. П. Лелеченко, О. І. Васильєва, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук. К.: 2017. 110 с.
34. Муніципальне право України : підручник / В. Ф. Погорілко, О. Ф. Фрицький, М. О. Баймуратов та ін. ; за ред. В. Ф. Погорілка, О. Ф. Фрицького. К. : Юрінком Інтер. 2001. 352 с.
35. Національне агентство з питань державної служби : веб-сайт. URL: <https://nads.gov.ua> (дата звернення: 28.07.2023).
36. Ніколаєва Л. Завдання і особливості сучасної правової підготовки працівників державних органів управління. *Актуальні проблеми держави і права*. № 19. 2003. С. 123–124.
37. Оболенський О. Ю. Державна служба: навч. посіб. К. : КНЕУ. 2003. 465 с.
38. Офіційно опубліковано Закон про службу в органах місцевого самоврядування. URL: https://jurliga.ligazakon.net/news/221033_

- oftsyno-opublikovano-zakon-pro-sluzhbu-v-organakh-mstsevogo-samovryaduvannya (дата звернення: 27.08.2023).
39. Пахомова Т. І. Механізми функціонування системи державної служби в період суспільних реформ : автореф. дис. ... д-ра наук з держ. упр. : спец. 25.00.03 «Державна служба». К. : Вид-во НАДУ. 2007. 28 с.
 40. Петренко О. С. Формування інтегрованого інституту публічної служби в Україні : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : спец. 25.00.03 «Державна служба». Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ. 2008. 20 с.
 41. Петришин О. В. Правовий режим державної служби: питання загальної теорії : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.01 / Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. Х. 1999. 36 с.
 42. Решота О., Решота П. Основні концепції реформування державного управління США та Європейського Союзу. Демократичне врядування. 2010. вип 6. URL: http://lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/visnik6/fail/Reshota.pdf (дата звернення: 27.05.2023).
 43. Рижков Г. Конституційно-правові вимоги до управлінської діяльності. *Актуальні проблеми держави і права*. № 19. 2003. С. 132–134.
 44. Серьогін С. М. Мета, завдання та функції державної служби. *Аспекти публічного управління*. № 1. 2013. С. 58–65.
 45. Серьогін С. М. Наукова спеціальність «Державна служба» та її роль у професіоналізації кадрів державного управління. *Координати управління* : збірник наукових праць / за ред. проф. Д. І. Дзвінчука. Вип. 3. Івано-Франківськ: «Місто НВ». 2012. 132 с.
 46. Сингаївська М. С. Хаджирадаєва: Закон про держслужбу дуже прогресивний, але немає інструментів для його впровадження». 2017. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/2152039-svitlanahadziradeva-zavkafedri-derzavnogomenedzmentu-nadu-pri-prezidentovi-ukraini.html> (дата звернення: 26.06.2023).
 47. Старцев О. Актуальні проблеми юридичної відповідальності посадових осіб у сфері управлінської діяльності. *Право України*. 2000. № 11. С. 112–114.
 48. Стельмащук Л. Співвідношення понять «публічна служба» та «державна служба». URL: file:///C:/Users/User/Downloads/zpnpadu_2009_1_8.pdf (дата звернення: 27.06.2023).
 49. Хаджирадаєва С. Професіоналізація державної служби як науково-практична проблема. *Акт. пробл. держ. упр.* : зб. наук. пр. Одеса: ОРІДУ НАДУ. 2005. Вип. 4(24). С. 53–58.
 50. Цвих В., Неліпа Д. Сучасна теорія публічного управління в США: від постбюрократичної парадигми Б. Армаджані та М. Барзелея до постмодерної концепції Ч. Фокса та Г. Міллера. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Державне управління*. 2020. Вип. 11. С. 53–61. URL: <https://doi.org/10.17721/2616-9193.2019/11-6/7> (дата звернення: 27.05.2023).
 51. Цуркан М. І. Правове регулювання публічної служби в Україні. Особливості судового розгляду спорів : монографія. Х. : Право. 2010. 216 с.
 52. Arendt Hannah. Vita Activa. URL: https://www.academia.edu/33301474/On_The_Borders_of_Vita_Activa (дата звернення: 27.06.2023).
 53. Gilbreth Frank Bunker. URL: <https://www.britannica.com/biography/Lillian-Evelyn-Gilbreth> (дата звернення: 23.05.2023).
 54. Habermas J. Further Reflections on the Public Sphere. Habermas and the Public Sphere: Studies in contemporary German social thought/ Calhoun Craig (ed.). Cambridge. MA : MIT Press. 1992. P. 359–402.
 55. Herzberg F. The Managerial Choice: To be Effective or to be Human. Homewood, Illinois: Dow Jones-Irwin. 1976. 360 p.
 56. Herzberg F. The motivation to work / F. Herzberg, B. Mausner, B. B. Snyderman. N.Y. : Wiley. 1959. 157 p.
 57. Herzberg F. The Motivation to Work / F. Herzberg, B. Mausner, B. Snyderman New Jersey: Transaction Publishers. 1993. 180 p.
 58. Taylor Frederick Winslow. The Principles of Scientific Management : Monograph. Harper & Brothers. 1911. 114 p.

Bulkat M. Trends in the development of scientific regulations regarding public, state, service in local self-government bodies

The article outlines the current trends in the development of domestic scientific regulations regarding public, state, service in local self-government bodies. It is indicated that the legal status of public service and its types remains at the forefront of discussion between specialists of various branches of Ukrainian law. In the context of the development of these

provisions, the trend of research into the category «public» is maintained. In the national doctrine, the distinction between the terms "service", "public service", "state service", "service in local self-government bodies" is not fully established, which creates contradictions in their understanding. The tendency to link their ratio remains. Currently, the mainstream understanding of the relationship between public and state services in local self-government bodies is more or less established as a whole and components. Research of international experience is a topical area of study of the relationship between public, state and service in local self-government bodies. A separate area of research is the state (civil) service. The questions of the formation, activity and development of the state service were first studied within the scope of the specialty "organization and management in public institutions", as well as other related specialties. For now, the vector of the doctrine's development has been radically changed. There are a large number of scientific schools that objectively study relevant issues. Service in local self-government bodies is an important direction of research in the national doctrine. The study of the functions of local self-government bodies remains relevant. The issue of practical activities of local self-government bodies and their interaction with citizens remain at the forefront of discussion. A separate block of questions is related to European integration. The central direction is the further development of municipal law. Areas of modernization of specialized legislation continue to be relevant. A significant amount of research in the previous decade was devoted to the preparation, adoption and discussion of the provisions of the Law of Ukraine "On State Service". For now, the Law of Ukraine "On Service in Local Self-Government Bodies" has been adopted. The direction of finding an optimal balance in ensuring human rights and freedoms and reducing the number of public servants, in particular, by introducing means and forms of digitalization, has not lost its relevance. The relationship between public service and Ukrainian citizenship remains an actual vector of scientific understanding. Scientific searches regarding legislative support for professional motivation and improvement do not lose their relevance. The issue of responsibility in the field of public service continues to be at the forefront of discussion. It is proposed to single out service law as a new sub-branch of administrative law.

Key words: administrative law, public service, state service, service in local self-government bodies, development trends.